

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl žaliosios knygos „Siekiant saugaus, tausojančio ir konkurencingo Europos energetikos tinklo“

COM(2008) 782 galutinis/2

(2009/C 306/12)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2008 m. lapkričio 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

„Žaliosios knygos *Siekiant saugaus, tausojančio ir konkurencingo Europos energetikos tinklo*“

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. gegužės 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Laure BATUT.

454-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. birželio 10–11 d. (birželio 11 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 124 nariams balsavus už, 1 – prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

Atsakydamas į Europos Komisijos žaliojoje knygoje pateiktus klausimus EESRK pareiškia nuomonę:

Tinklų politikos klausimu

1.1 Dėl klūčių ir veiksmų lygio: Vykdamas suderintas ir demokratiškai kontroliuojamas procedūras padidėtų tarptautinių santykių, ES pasirinktų sprendimų, rinkų, kainų nustatymo ir operatorių (reguliavimo institucijų ir perdavimo sistemų operatorių) pelno skaidrumas. Būtina atkreipti dėmesį į vietinių gyventojų ir naudotojų nuomonę.

1.2 Dėl ginčų: valstybės narės turi ir toliau laisvai rinktis energijos rūšis. Europos Komisija gali atlikti koordinatorės vaidmenį, atsižvelgdama į piliečių keliamus energijos tiekimo ir teritorijos planavimo reikalavimus. Turi būti patikslintas perdavimo sistemų operatorių tinklo (ENTSO-E) ir reguliavimo agentūros (ACRE)⁽¹⁾ vaidmuo bei jų sprendimų teisinė galia ir galimybė jais remtis.

1.3 Dėl mokslinių tyrimų ir demonstravimo veiklos: moksliniams tyrimams ir demonstravimui skiriamas finansavimas turi būti įvertinta ir gali būti tik padidinta. Jie padeda užtikrinti tinklų veiksmingumą, ilgaamžiškumą ir tvarumą ir efektyviai vartoti energiją, o tai leidžia išsilaisvinti iš priklausomybės gniaužtų ir sudaro sąlygas ES įdiegti naują energetikos modelį.

1.4 Dėl svarbiausios veiklos: niekada nepamirštant galutinio vartotojo interesų, būtina užbaigti tinklų kūrimą, nustatyti bendras strategines gaires ir rinkos reguliavimo taisykles, rasti ir

ištaisyti trūkumus, kad visoje Europos Sąjungoje būtų užtikrintas energijos tiekimas, jos perdavimo ir kaupimo saugumas, aiškiai apibrėžtos kompetencijos sritys ir atsakomybė. Viešasis interesas užtikrinamas gerais tinklais, kokybiškais paslaugomis ir visomis priemonėmis, padedančiomis už prieinamą kainą užtikrinti jų universalumą, saugumą ir tęstinumą.

1.5 Dėl santykių su trečiosiomis šalimis: EESRK norėtų, kad Europos Sąjunga energetikos ir energijos perdavimo tinklų klausimu tarptautinėje arenoje laikytųsi vieningos pozicijos ir šias sritis laikytų neatskiriamu savo diplomatijos (Europos kaimynystės politikos) elementu. Jo nuomone, tranzito šalims ES galėtų pasiūlyti tam tikrus šio proceso reguliavimo standartus.

Naudinga plėtoti dialogą su Turkija. Būtina gerai įvertinti investicijų riziką laukiamos naudos požiūriu, taip pat įvertinti, ar užtikrinamos vietos darbuotojų teisės ir kokios yra energetikos veiklos ir vystymosi politikos sąsajos. Komiteto nuomone, energetika, transportas ir aplinka neatskiriamai susiję tarpusavyje.

TEN-E klausimu

1.6 Dėl požiūrio, paramos ir investicijų: tik Europos Sąjunga gali turėti visos teritorijos aprūpinimo energija viziją ir imtis veiksmų tarpvalstybiniu lygiu. Pasitelkdama diplomatiją, ji gali spręsti vietoje kylančių pavojų klausimą ir riboti kitų galingų valstybių įtakos sritis. Komisija privalo patikslinti, ar ji kalba apie infrastruktūras ar apie tiekimą. Infrastruktūrai TEN-E tinklai yra būtina reikalingi. Sprendimai dėl jų turi būti priimami vykstant viešam sprendimų priėmimo procesui ir jiems iš ES biudžeto turi būti skiriamas konkretus tinkamo lygio finansavimas. Į šiemis tinklams skirtos Bendrijos pagalbos amortizacija neturėtų vykti vartotojų kainų sąskaita. Operatorių biudžetai turi būti visiškai skaidrūs. Turėtų būti plečiamos galimybės investuotojams turėti Bendrijos garantijas, o operatoriams – gauti paskolas. Europos Sąjunga turi sukurti naują viešojo investicijų valdymo būdą.

(1) ENTSO-E – European Network of Transmission System Operators for Electricity (Europos elektros perdavimo sistemų operatorių tinklas, kuriame dalyvauja 42 operatoriai iš 34 Europos šalių). ACRE – Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra. Ji atlieka pagrindinį vaidmenį plėtojant elektros ir dujų vidaus rinką.

1.7 **Dėl gairių persvarstymo:** EESRK norėtų, kad infrastruktūrų veiksmingumas būtų gerinamas pasitelkiant mokslinius tyrimus ir padedant piliečiams suprasti iškilusius uždavinius, todėl siūlo: 1) inicijuoti tikrą socialinį dialogą ir sektorių dialogą ir 2) ištirti Europos visuotinės svarbos paslaugos energijos tiekimo piliečiams srityje poreikį ir jos užtikrinimo galimybes ⁽²⁾.

1.8 **Dėl TEN-E tinklų išplėtimo:** pritaria jų sujungimui su naftos pramonės infrastruktūromis, numatant, po esamų struktūrų inventorizacijos, teikti Bendrijos paramą nuostolingoms naftos bendrovėms. Nepitaria pasiūlymui dėl CO₂. EESRK nuomone, TEN-E naudojimo srities išplėsti, įtraukiant CO₂ surinkimą, nereikia, kol nebus nustatyta, kad CO₂ gabenti tinklais tikslinga ir nepavojinga. Būtina vieša plataus masto diskusija dėl konkrečių pasiūlymų, kurių nėra svarstomame tekste.

1.9 **Dėl naujų prioritetinių projektų:** pabrėžti jungčių trūkumo klausimą yra teigiamas žingsnis; EESRK pritaria idėjai sujungti tinklą su atnaujinančiais energijos šaltiniais, pavyzdžiui, su prie Baltijos ir Šiaurės jūrų esančiais vėjo jėgainių parkais. Planuojant projektus 2050 m. reikėtų taip pat numatyti prie tinklo prijungti kitus numatomus eksploatuoti energijos šaltinius (jūrų povandeninės energijos ir pan.).

1.10 **Dėl energijos tiekimo saugumo ir solidarumo:** piliečiai į programą dėmesį atkreips, jei apie ją bus tinkamai informuojama ir jei jos rezultatai atsispindės mažmeninėje energijos kainoje. Žaliojoje knygoje aiškiai nenurodyta, kokiomis priemonėmis bus siekiama valstybių narių solidarumo. Joje numatoma, kad visos valstybės narės prisidės užtikrinant energijos perdavimą Europos Sąjungoje ir kaups strategines atsargas, kuriomis prireikus skubios pagalbos leis pasinaudoti kitoms valstybėms narėms. Valstybės narės kartu su Europos Sąjunga turėtų ginti savo solidarumą energetikos srityje pasaulio mastu, o Sąjungoje laikytis viešojo intereso principo.

1.11 **Dėl papildomų priemonių tvariai infrastruktūrai užtikrinti:** manoma, kad energetinį tvarumą gali užtikrinti atsinaujinančių energijos šaltinių tarpusavio jungtys, tačiau tai dar neįgyvendinta. Turi būti imtasi elektros tinklų modernizavimo sprendžiant tinklo nuostolių, dažnio, įtampos, valstybių narių kodų suderinimo problemas ir pagerinta dujų tinklų saugyklų talpa bei jų saugumas.

Be to

1.12 TEN-E tinklams reikalinga nuolatinė aukšto lygio priežiūra, kuriai užtikrinti būtini labai kvalifikuoti darbuotojai. EESRK nuomone, vadovaujantis Lisabonos strategija bei Tvaraus vystymosi strategija, būtina atsižvelgti į socialinį aspektą, kuriam šioje žaliojoje knygoje neskirta dėmesio. Jis mano, kad Europos tinklų specialistų kvalifikacija turi būti nuolat keliama, kad Europoje būtų išsaugota profesinė patirtis ir darbo vietos. Jis ragina sukurti Europos patariamąjį komitetą energijos ir klimato kaitos klausimais.

1.13 EESRK pasisako už specialaus Europos fondo, piliečiams užtikrinančio konkretų ES solidarumą, sukūrimą. Įgyvendinant kompleksinę Europos energetikos politiką, neišvengiamai turi būti parengti Bendrijos bendrovių atsakomybės piliečių atžvilgiu teisės aktai. Turėtų būti taikoma Energijos vartotojų chartija.

2. Įžanga

2.1 Europos Komisijos nuomone, dabartinė Europos Sąjungos energetikos tinklų būklė jai neleidžia pasiekti nei iškeltų energetikos politikos tikslų (tvari, konkurencinga ir saugi energija), nei klimato apsaugos tikslų „20–20–20“. Todėl programa TEN-E ir tinklų politika turi būti atnaujintos. Žaliojoje knygoje kalbama apie TEN-E programos gairių ir jos finansavimo priemonių persvarstymą.

2.2 Neseniai padėtis tapo įtempta: nauja dujų krizė Rytuose, naujas konfliktas Artimuosiuose Rytuose ir pasaulio finansų krizė gali stabdyti TEN-E užbaigimo veiklą.

3. Žaliosios knygos santrauka

3.1 Europos Sąjunga savo infrastruktūros politiką plėtotų 6 regioninėmis kryptimis: Baltijos jūros šalių tinklų sujungimas, pietrytinis dujų koridorius, Viduržemio jūros žiedas, Europos Sąjungos vidurio ir pietryčių tinklų sujungimas, veiksmų planas dėl suskystintų gamtinių dujų (SGD), vėjo jėgainių parko plėtra ES šiaurėje, TEN-E tinklų užbaigimas ir rinkos integracija.

3.2 Europos Sąjunga galėtų numatyti:

- plėtoti tinklų politiką, įskaitant importavimui skirtus tinklus,
- didinti tiekimo saugumą ir valstybių narių solidarumą visų pirma įgyvendinant infrastruktūrų, užtikrinančių realaus Europos energetikos tinklo sukūrimą, projektus,
- vykdyti visiems naudingus bendro pobūdžio tyrimus kartu remiant specifinius projektus,
- sujungti naujus energijos šaltinius ir užtikrinti, kad naujose tinklo technologijose būtų numatyta galimybė visiškai neišskirti anglies dioksido dujų,
- skatinti privatų finansavimą, kurti naują finansavimo priemonę,

⁽²⁾ OL C 175, 2009 7 28, p. 43.

— pagalbą teikti su sąlyga, kad nacionaliniai strateginiai planai sutaps su Europos prioritetiniais projektais,

— pritarti valstybės įsikišimui tais atvejais, kai rinka nepatenkina poreikių,

— visose srityse paspartinti administracines procedūras.

3.3 Svarstomoje žaliojoje knygoje išreikštas pageidavimas skatinti piliečių supratingumą ir solidarumą, kad būtų įgyvendinti 2020 m. tikslai.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Žaliosios knygos pavadinimas ir įžanga leidžia tikėtis, kad joje bus pateikta bendra strategija, kuria siekiama užtikrinti energetikos tinklų saugą ir tvarumą. Tačiau vietoje to joje daugiausia dėmesio skiriama tarpvalstybinėms sąsajoms ir nesiūloma įvertinti esminių saugos ir tvarumo užtikrinimo veiksnių: priežiūros, darbuotojų mokymo ir jų kvalifikacijos, mokslinių tyrimų ir plėtros.

4.2 Konkurencija vartotojams naudinga kai ji yra priemonė, o ne savaiminis tikslas, ir kai ji užtikrina, kad vartotojai gali sutaupyti pinigų, gaudami tokias pat patikimas, kaip ir esant monopolinei sistemai, paslaugas. Privatus finansavimas ir raginimas plėtoti partnerystę, kad būtų užbaigti TEN-E yra įdomūs pasiūlymai, tačiau jie parodo tikrąją kliūtį, trukdančią vystyti kompleksinius Europos dujų ir elektros tinklus – trūksta tvirtų ir gerai finansuojamų Bendrijos valstybių įsipareigojimų.

4.3 Energijos tiekimas yra visuotinės svarbos paslauga; privačioms investicijoms sunkiai suderinamos su pernelyg ilgais terminais. Rinka, remdamasi senais gamybos ir perdavimo būdais, nepajėgs pereiti prie naujo energetikos modelio, kuriam įgyvendinti priimtas energijos ir klimato kaitos teisės aktų paketas. Komisija, norėdama skatinti privatų finansavimą, gali veikti tiesiogiai tarpvalstybiniu lygiu, kad būtų sukurtas naujas bendras planas ir pasiūlytas naujas viešojo investicijų valdymo būdas siekiant tinklų pagalba užtikrinti visuotinės svarbos energijos tiekimo paslaugų tęstinumo principo įgyvendinimą.

5. Europos energetikos politikos padėtis

5.1 EESRK nuomone, eksploatuojant TEN visų operatorių veiklą būtina turi koordinuoti centralizuota įstaiga, o tai prieštarauja rinkos logikai; Europos Komisija turėtų patvirtinti tikslą siekti optimalių sąnaudų ir naudos santykio požiūriu sprendimų, kurie galėtų būti naudingi vartotojams, antraip vartotojams gali kilti klausimas, kam reikalinga energijos vidaus rinka.

Agentūrų ENTSO-E ir ACRE vaidmuo žaliojoje knygoje prieštaringas. Jos bus koordinavimo centrai, tačiau jos neturėtų dalyvauti priimant sprendimus dėl viešųjų lėšų panaudojimo. Be to, ES turėtų užtikrinti mokslinių tyrimų ir plėtros tęstinumą, šių sričių nepalikdama agentūrų kompetencijoje.

6. Konkrečios pastabos

Tinklai

6.1 Tinklams skyrus daugiau išteklių, sustiprėtų energetinis solidarumas. Europos Sąjunga turėtų nustatyti, kokių grandžių trūksta šioms jungtims, ir stengtis ištaisyti šiuos trūkumus. EESRK nuomone, sėkmingai įgyvendinant Europos kaimynystės politiką (EKP) būtų pasiekta gerų rezultatų. Jis pažymi, kad nieko nekalbama apie jungčių geografines ribas, sujungimo būdą, už elektros dažnio ir įtampos priežiūrą atsakingas organizacijas, politiką, kuri turi būti įgyvendinama sutrikus tiekimui vienoje tinklo dalyje, ir atsakomybės bei kompetencijos (įskaitant Europos Sąjungos, atliekant koordinatoreės vaidmenį) pasidalijimą.

Komiteto nuomone, diegiant labai didelius, struktūros požiūriu svarbius ir labai ilgam naudojimui skirtus infrastruktūros objektus, investuotojams ir piliečiams turi būti visiškai skaidriai paaiškintos rinkos perspektyvos.

EESRK norėtų, kad būtų atliktas tyrimas, ar tikslinga ir įmanoma piliečiams užtikrinti Europos energijos tiekimo visuotinės svarbos paslaugą, kuri būtų teikiama laikantis bendrų kainos, apmokestinimo, finansinio saugumo, tęstinumo, ekonomikos vystymo ir klimato saugos kriterijų.

6.2 Tvarumas būtų užtikrintas prie tinklo prijungiant atsinaujinančius energijos šaltinius (Šiaurės regiono vėjo jėgainės) ir surenkant bei nukreipiant CO₂ į saugyklas, tačiau iš tikrųjų tai nesujungia su TEN-E tinklų tvarumu. Kalbėdama apie elektros tinklus, Komisija turėtų numatyti jų modernizavimą, kad būtų galima spręsti tinklo nuostolių, dažnio, įtampos ir kodų derinimo tarp valstybių narių problemas bei vystyti pažangiuosius tinklus.

6.3 Nors EESRK žino, kad techninės galimybės leidžia vykdyti CO₂ surinkimą, jis laikosi nuomonės kad dar per anksti į TEN-E naudojimo sritį įtraukti CO₂ gabenimo tinklus. Šis klausimas pirmiausia turėtų būti plačiai aptartas organizavus viešą diskusiją⁽³⁾.

⁽³⁾ Idealaus sprendimas žmonijai būtų CO₂ tiesioginis naudojimas energijos šaltinio pavidalu, nekaupiant jo požeminėse saugyklose. Gal ateityje mokslo pažanga padės įgyvendinti šią galimybę?

Tiekimo saugumas

6.4 EESRK nuomone, tiekimo saugumas užtikrinamas dviem lygiais:

- **tarptautiniu:** tam galėtų padėti susitarimai dėl investicijų trečiojoje šalyje; įgyvendinus pasiūlymą į TEN-E tinklus įtraukti naftotiekus, sumažėtų grėsmė, kurią vis didėjanti naftos gabenimo jūromis apimtis kelia laivybos saugumui ⁽⁴⁾ ir ekosistemi; vis dėlto jį būtina atidžiai įvertinti, nes, piliečio požiūriu, ES rizikuotų, turtingoms naftos pramonės bendrovėms apmokėdama įrenginius, kurie per brangūs rinkos dalyviams,
- **nacionaliniu:** atsinaujinančiųjų energijos išteklių įsisavinimas, saugyklų pajėgumo ir fizinio tinklų saugumo didinimas.

Tarptautiniai santykiai

6.5 Komiteto nuomone, Europos Sąjunga energijos perdavimo tinklų klausimu tarptautinėje arenoje turėtų laikytis vieningos pozicijos. Energetikos klausimas turėtų tapti esminiu Europos Sąjungos diplomatinės veiksnio ir naujo valstybių narių tarpusavio politinio solidarumo ir solidarumo su kaimyninėmis šalimis pagrindu. Žaliojoje knygoje buvo galima numatyti konkrečius veiksmus šiuo klausimu.

6.6 Dėl šių tinklų neturi kilti konfliktų, peraugančių į ginkluotas kovas arba leidžiančių atsirasti neteisėtumui, visų pirma darbuotojų atžvilgiu. Priešingai, jie turėtų būti vystymosi politikos varomoji jėga. Turėtų būti plėtojamas dialogas energijos klausimais su labai svarbia strateginiu požiūriu Turkija, o sandoriuose nuolat naudojamas euras.

Solidarumas

6.7 **Energetinis solidarumas yra trejopas:** valstybių narių solidarumas, piliečių ir Europos Sąjungos solidarumas bei operatorių solidarumas. Žaliojoje knygoje aiškiai nenurodyta, kokiomis priemonėmis galima užtikrinti pačių valstybių narių solidarumą. Operatorių tarpusavio komercinė praktika ir susitarimai neskatina jų solidarumo (dėl akcininkų reikalavimų), nors energetikos srityje jie turėtų būti solidarūs pasaulio atžvilgiu. Jie visi turėtų aktyviai padėti tiekti energiją Europos Sąjungos viduje, neatsisakydami sujungti tinklų ir tam netrukdydami. EESRK pasisako už reguliavimo priemones, kurios, esant skubiam poreikiui ir priėmus bendrą sprendimą, leistų pateikti į rinką nepanaudotus pajėgumus (privalomas perpardavimas pagal mechanizmą „use it or lose it“ – „naudoji arba prarandi“).

6.8 Kitas Europos solidarumo ženklas galėtų būti specialaus Europos rezervo fondo, skirto skubiai pagalbai teikti, sukūrimas siekiant apsaugoti valstybes nares ir piliečius nuo rizikos, susi-

jusios su gamybos vietomis ir jų geografine bei geopolitine padėtimi.

Planuotojai – ENTSO-E ir ACRE

6.9 Planuojant TEN-E tinklus turėtų būti suteikti aiškūs įgaliojimai ENTSO ir ACRE ir apibrėžtas ES, kaip tarpininkės, vaidmuo. Žaliojoje knygoje šie klausimai nepakankamai išaiškinti. EESRK apgailestauja, kad daugumos Europos reguliavimo institucijų teisiškai nustatyta užduotis yra vien tik kurti konkurencingą rinką, be įgaliojimų spręsti tiekimo saugumo klausimą, ir kad nėra aiškiai apibrėžta Europos Komisijos kompetencija. Nacionalinių reguliavimo institucijų asociacija juo labiau nėra Europos reguliavimo institucija. EESRK kyla klausimų dėl tokios organizacijos teisinio pobūdžio, jos galių aprėpties ir jų kontrolės. EESRK nuomone, viena iš Europos Komisijos pareigų turėtų būti siekis užkirsti kelią su tinklų kūrimu susijusiems ginčams, į TEN-E projektų rengimą ankstyviausiose etapuose įtraukiant vietos valdžios institucijas.

Viešojo intereso europinis aspektas

6.10 Nagrinėjamame dokumente šis aspektas minimas siekiant pateisinti valstybės įsikišimą, kai rinkos mechanizmų nepakanka. Jis labai svarbus, todėl EESRK apgailestauja, kad nepaaiškintos įsikišimo sąlygos.

Finansavimas

6.11 ES finansavimas ⁽⁵⁾ atlieka naujų projektų kūrimo katalizatoriaus vaidmenį. Valstybės narės turi finansuoti daugumą jų; tiesioginės subsidijos gali būti skirtos atskiriems projektams. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Bendrijos finansinės pagalbos apimtis beveik nekinta palyginti su ankstesniu laikotarpiu, t. y. turint omenyje infliaciją, pagalba mažėja. Komisija siūlo atlikti bendro pobūdžio tyrimus, kurių rezultatai galėtų pasinaudoti visos valstybės narės.

6.12 **Atrodo, kad nebuvo atsižvelgta į:** 1) būsimą vartojimą; 2) tinklų būklę ir į sąnaudas jų priežiūrai ir 3) naujų technologijų (naujų atsinaujinančių energijos išteklių, naujų jų perdavimo pažangiais energijos tinklais ir vartojimo būdų bei efektyvesnio energijos vartojimo) poveikį.

6.13 Žaliojoje knygoje siūloma esamus finansavimo būdus derinti su didesniu privačiojo sektoriaus indėliu. EESRK atkreipia dėmesį, kad rinkos dalyviai nenoriai investuoja, kai investicijos atsiperka per gana ilgą laiką. Tačiau jis pritaria, kad strateginiams projektams įgyvendinti reikia ieškoti naujų finansavimo būdų, su sąlyga, kad jie netaps našta mokesčių mokėtojams. Vis dėlto jis mano, kad sprendimai dėl TEN-E turi būti priimami vykstant viešam sprendimų priėmimo procesui.

⁽⁴⁾ Žr. dokumentą SEC(2008) 2869.

⁽⁵⁾ Einamajam 2007–2013 m. laikotarpiui nustatytas reglamentuose (EB) Nr. 2236/95–680/2007.

Tinklų konkurencingumas

6.14 Europos Komisija primena, kad TEN buvo „sukurti kaip vidaus rinkos priemonė, [...] buvo laikomasi principo, kad investuoti galėtų tie rinkos dalyviai, kurie perkelia išlaidas vartotojams“. EESRK nuomone, kadangi Europos Sąjunga bendrai finansuoja TEN-E, ji turi sukurti naują viešojo investicijų valdymo būdą. Į šiuos tinklus investuotų viešųjų lėšų amortizacija neturėtų daryti įtakos vartotojų kainai.

6.15 Žaliojoje knygoje nenurodyta, kuo naujoji padėtis bus „konkurencingesnė“, kaip sklandesnis energijos perdavimas užtikrins didesnę konkurencingumą ir kuo tai bus naudinga vartotojams.

Moksliniai tyrimai ir mokymas

6.16 Komiteto nuomone, Europos Sąjunga daugiausia dėmesio turėtų skirti moksliniams tyrimams, kad Europoje būtų išsaugotas aukštas technologijų lygis, užtikrinantis efektyvų energijos vartojimą ir jos perdavimą.

Užimtumas

6.17 Kadangi šalyse, kuriose įrengti tinklai ir sujungimai, neretai trūksta kompetentingų darbuotojų, EESRK tikisi, kad Darbuotojų komandiravimo direktyva nebus taikoma ribojimo tikslais. EESRK nori, kad būtų sukurtas Europos patariamasis komitetas energijos ir klimato kaitos klausimais.

Piliečių supratingumas ir jų informavimas

6.18 EESRK rekomenduoja laikytis Europos Komisijos rekomendacijų ir skatinti piliečių supratingumą. Įgyvendinant didelius Europos Sąjungos finansuojamus projektus, turi būti siekiama pagerinti piliečių gyvenimo sąlygas ir teikti universalias paslaugas naudojantis priemonėmis, kurios užtikrina prieinamiausią paslaugų kainą; viso to automatiškai neužtikrina konkurencinė rinka. Be to, remiant valstybių narių pastangas padėti piliečiams, kai nesilaikoma susitarimų ir (arba) nutraukiamas tiekimas tinklais, turi būti įkurtas Europos skubios pagalbos fondas, užtikrinantis paslaugos teikimą net ir tinklams neveikiant (*force majeure*, karo, bankroto, biržos krizės ir pan. atveju). Tikslinga ištirti tinklus valdančių bendrovių atsakomybės piliečių atžvilgiu klausimą.

6.19 Kontrolės ir vertinimo institucijose turi aktyviau dalyvauti visos suinteresuotosios šalys – ir socialiniai partneriai, ir pilietinė visuomenė.

6.20 Norint skatinti visuomenės solidarumą, be informavimo, turi būti imtasi konkrečių veiksmų. Beveik nuolatinio gyventojų priešiško kiekvienam tinklų sujungimo projektui priešastys⁽⁶⁾ turi būti skaidriai įvertintos ir šalinamos.

6.21 EESRK nuomone, tiekimo saugumas, valstybių narių solidarumas ir kova su klimato kaita gali suteikti postūmį naujam augimui.

6.22 Komitetas primygtinai ragina, kad trys politikos sritys – energija, transportas ir aplinka – būtų pristatomos kaip viena sritis.

2009 m. birželio 11 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI

⁽⁶⁾ COM(2006) 846 galutinis/2, Pirmenybinių sujungimo planas, 2007 m. vasario 23 d.